

Г

ГАЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ НА ВИПАДОК ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ 1954

– міжнародно-правовий документ, прийнятий на Міжнародній конференції, що відбулася в Гаазі (Нідерланди) 21 квітня – 14 травня за участі 56 держав, у т.ч. УРСР. До початку ХХІ ст. до конвенції приєдналися понад 80 держав. Це – перша міжнародна угода, в якій об'єднано правові норми щодо охорони культурної спадщини в світовому масштабі. Розроблена на основі “Пакту Реріха”, висунутого відомим художником і громадським діячем М.Реріхом. Згідно з конвенцією, об'єктами міжнародної охорони є такі культурні цінності (рухомі або нерухомі, будь-якого походження та приналежності), які мають особливе значення для культурної спадщини кожного окремого народу. Це – пам'ятки архітектури, історії та мистецтва, релігійні чи світські, археологічні пам'ятки, рукописи, архіви, колекції, музеї, бібліотеки, а також центри, де зосереджені культурні цінності. В конвенції зазначено, що збитки, завдані культурним цінностям, які є об'єктами міжнародної охорони, примножують втрати культурної спадщини всього людства. Згідно з цим документом, країни-учасниці конвенції зобов'язуються поважати культурні цінності, що захищаються конвенцією й які перебувають на їхній території і на території інших країн. Під час збройного конфлікту забороняється будь-яке використання цих цінностей, якщо воно може призвести до їх зруйнування або пошкодження. Договірні сторони повинні переслідувати й припиняти крадіжки, пограбування, акти вандалізму. Особи, винні в порушенні норм конвенції, притягуються до кримінальної відповідальності згідно з чинним національним законодавством. На конференції було прийнято Виконавчий регламент процедури застосування конвенції та протокол щодо протизаконного вивезення культурних цінностей з окупованих територій, який зобов'язує незаконного власника цих цінностей повернути їх після припинення воєнних дій. Було встановлено двоколірний (синьо-білий) розпізнавальний знак для позначення культурних цінностей, що перебувають під захистом конвенції.

Літ.: Міжнародна охорона, захист і повернення культурних цінностей. – К., 1993; Акуленко В. Реалізація норм міжнародного гуманітарного права в законодавстві України про захист культурних цінностей // Політика і час, 1995, № 9.

І.М.Мельникова.

ГАДЯЦЬКИЙ ДОГОВІР 1658 – українсько-польська мирна угода, підписана 16 (6) вересня неподалік м. Гадяч гетьманом І. Виговським з урядом